

## 10.1 Slovíčka

reikti, reikia, reikė	je třeba, je potřeba, musí se
nuo (+ gen.)	od
iki (+ gen.)	(až) k, do
paskui	potom
po to	potom
pasukti, pasuka, pasuko	zahnout, odbočit
į dešinę	doprava (přísl.)
į kairę	doleva

## 10.2 Imperativ (rozkazovací způsob)

Litevský imperativ má vlastní tvary pouze pro tři gramatické osoby: 2. os. sg (*tu*); 1. os. pl. (*mes*); 2. os. pl. (*jūs*). Imperativ se utvoří přidáním sufixu **-k-** a koncovek k infinitivnímu kmenu:

bū- ąi- →	bū + k + (0) →	(tu) <b>būk</b> (buď)
bū- ąi- →	bū + k + ime →	(mes) <b>būkime</b> (buďme)
bū- ąi- →	bū + k + ite →	(jūs) <b>būkite</b> (buďte)

### Cvičení:

Utvořte imperativ ke slovesům *kalbėti; studijuoti; eiti; atsiprašyti; žinoti; turėti, mylėti*.

K vyjádření imperativu vzhledem ke gramatické osobě třetí (*jis, ji; jie, jos*) slouží konstrukce *tegu(l) + 3.os. praesentu* (přítomného času):

*tegu(l) būna* (ať je / ať jsou)

*tegu(l) eina* (ať jde / ať jdou)

*tegu(l) studijuoja* (ať studuje / ať studují)

### Asimilace konsonantů v imperativu:

bėgti → bėg + k → bėk (bėkime, bėkite), nikoliv „bėgk, bėgkime, bėgkite“

šokti → šok + k → šok (šokime, šokite), nikoliv „šokk, šokkime, šokkite“

## 10.3 Vokativ

### Vokativ u podstatných jmen

Vokativ má v každém paradigmatu vlastní koncovku (viz tabulka).

V plurálu se koncovky vokativu shodují s koncovkami nominativu.

Substantiva na **-as** přibírají ve vokativu jednu ze tří koncovek:

a) koncovku **-ai** mají osobní jména mužského rodu (jednoduše – mužská jména a příjmení):

Jonas → Jonai! Kazlauskas → Kazlauskai! Jonas Kazlauskas → Jonai Kazlauskai!

b) koncovku **-e** mají obecná jména (apelativa) a jména neživotná (jednoduše – substantiva na „-as“, která nespádají pod bod a):

ponas → pone! vyras → vyre! dekanas → dekane! universitetas → universitete!

Berlynas → Berlyne!

c) koncovku **-au** přibírají substantiva, která před koncovkou mají souhlásku „j“ (jednoduše – která končí na „-jas“):

vėjas → vėjau! mokytojas → mokytojau! rašytojas → rašytojau!

Cvičení: řekněte litevsky

pane! otče! synu! bratře! dėedečku! strýci!

paní! matko! dcero! sestro! babičko! teto!

pane docente! paní profesorko!

pane docente Jonas(i) Kazlauskas(i)! pane profesore Petras(i) Šiaučius(i)!

paní docentko Ono Kazlauskienė! paní profesorko Agnė Šiaučiūtė!

### Vokativ u přídavných jmen

U adjektiv se koncovky vokativu shodují s koncovkami nominativu (viz tabulka).

Výjimky:

- a) adjektiva ženského rodu s koncovkou –ė mají ve vokativu koncovku –e:  
medinė→medine! auksinė→auksine! popierinė→popierine!
- b) odvozená adjektiva mužského rodu na –is mají ve vokativu koncovku –i (většinou se jedná o protějšky ženských adjektiv na –ė):  
medinis→medini! auksinis→auksini! popierinis→popierini!

Cvičení. Utvořte vokativ:

jaunas docentas; linksmas policininkas; mažas vaikas; medinis namas; gerbiamas mokytojas

**jauna studentė; linksmas profesorė; liūdna teta; graži dukra; auksinė kėdė**

### 10.4 Orientace ve městě:

Atsiprašau, aš ieškau stoties.	Reikia eiti...	...Masaryko gatve
Ar jūs žinote, kur yra stotis?	Eikite...	...tiesiai
Atsiprašau, kur yra stotis?	Paskui/po to...	...į dešinę
Kaip eiti nuo fakulteto iki stoties?	Reikia pasukti...	...į kairę

### 10.5 Cvičení. Tvořte rozkazy s oslovením.

Egidijus, nekalbėti, rusiškai:

Aistė, ateiti, čia:

Martynas, ieškoti, nauji draugai:

Rasa, važiuoti, autobusas:

Jurgis, būti, geras:

Merginos, eiti, į, mokykla:

Draugai, važiuoti (mes), su, tėvai:

Mylėti (jis), savo, tėvynė: